

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Opava 18.6.2013
čj. SRS 034404/2013

Oblastní odbor SRS

Jaselská 552/16

746 82 Opava

Zpráva č. 12 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 10.6.–16.6.2013

1. Počasí

V pondělí bylo ještě proměnlivé, ale poměrně teplé počasí. Ranní minimální teploty se pohybovaly kolem 15 °C, odpolední maxima místy vyšplhala až k 25 °C, občas se objevily přeháňky a silný vítr. Úterý většinou propršelo, odpolední teploty vystoupily pouze na 13 až 15 °C, v jižní části oblasti bylo ale tepleji a méně srážek. Od středy do konce týdne stoupaly zejména odpolední teploty, často až na 26 °C. Srážky v podobě lokálních přeháněk měly rozdílnou intenzitu.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Na ještě zamokřené pozemky přišly lokálně další silné přeháňky, a tak místy v porostech stále stojí voda a rostliny strádají nedostatkem půdního vzduchu. Některé porosty kukuřice a zejména jarních ječmenů jsou více nebo méně chlorotické. Počasí, zejména nadbytek vláhy, působí zemědělcům větší problémy než výskyty škodlivých organismů.

OBILNINY

V lokalitách s intenzivnějšími srážkami začínají místy poléhat zejména ozimé ječmeny, u jarních ječmenů přetrvává různě intenzivní žloutnutí důsledkem přemokření půdy.

PŠENICE OZIMÁ (RF 47–65 BBCH, pochva praporcovitého listu se otevírá až střed květu)

Střední výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** přetrvávají v některých hustých porostech pšenic na Prostějovsku (Klenovice na Hané, Němčice nad Hanou).

Pozorování napadení listů se provádí při objevení posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době květu (61 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí napadení třetího listu shora, při třetím pozorování napadení horních dvou listů. Zaznamená se % napadených odnoží pšenice, při posledním pozorování se hodnotí index napadení pro jednotlivá listová patra.

Ošetří se porosty s více než 60 % napadených odnoží nebo při indexu napadení 40 a více % v době květu (61 BBCH).

Střední výskyty **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byly zjištěny v okresech Jeseník (Javorník-Ves, Vidnava) a Karviná (Starý Bohumín). V okrese

Prostějov (Němčice nad Hanou) zjistili příznaky této choroby v horních listových patrech i v klasech.

Sledování septoriové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra.

Ošetří se porosty s 12 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.

Až střední výskyty **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byly pozorovány v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Vidnava).

Sledování pyrenoforové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (prvá zrna dosáhla poloviny konečné velikosti) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra.

Ošetří se porosty s 5 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.

První výskyty **kyjatyk osenní (*Sitobion avenae*)** v klasech ozimé pšenice byly zjištěny 11.6. v okrese Šumperk (Bludov) a 12.6. v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou), první výskyt **kyjatyk travní (*Metopolophium dirhodum*)** v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou, Výšovice) 12.6.

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

V okrese Prostějov (Dobromilice) se lokálně objevuje silné okrajové nebo ohniskové zaplevelení **sveřepem (*Bromus* sp.)**, případně přerůstající **chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*)**.

JEČMEN OZIMÝ (RF 59–71 BBCH, konec metání až první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu, v lokalitách s intenzivními přeháňkami místy polehlé.

Výskyty příznaků **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** jsou v okrese Jeseník (Velká Kraš) ojediněle až střední.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů. Za škodlivé se rovněž považuje, jestliže ve fázi 71 BBCH je index napadení některého z horních dvou listových pater 50 a více %.

Střední výskyty **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** zaznamenali lokálně v okrese Jeseník (Velká Kraš).

Pozorování síťovité skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. V prvních dvou termínech se určí počet rostlin (odnoží) s příznaky napadení, začátkem metání se vypočte index napadení horních dvou listových pater.

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží), případně při indexu napadení 50 a více %.

JEČMEN JARNÍ (RF 33–55 BBCH, fáze 3. kolénka až střed metání)

Střední výskyty **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** byly pozorovány v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Velká Kraš).

Monitoring a indikace ošetření viz ječmen ozimý.

Lokální střední výskyty sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) byly zjištěny v okresech Jeseník (Velká Kraš), Prostějov (Němčice nad Hanou, Smržice) a Přerov (Rokytnice).

Monitoring a indikace ošetření viz ječmen ozimý.

První výskyt kyjaty travní (*Metopolophium dirhodum*) v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou, Výšovice) zaznamenali 12.6.

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

Střední výskyt larev kohoutků (*Oulema spp.*) v porostech jarního ječmene hlásili z okresu Opava (Kylešovice).

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot SET_{6,0} 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení SET_{6,0} 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylíhlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylíhlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylíhlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 39–63 BBCH, 9 a více internodií viditelných až 30 % květů otevřeno)

Střední výskyt kyjaty hrachové (*Acyrtosiphon pisum*) zjistili na Olomoucku (Lipňany).

Pozorování kyjatek se provádí jednou týdně od fáze druhého jednoduchého pravého listu (fáze 12 BBCH) do nalezení prvních kyjatek na rostlinách. Množství jedinců kyjatek (imag i nymf) se sleduje jednou za 14 dnů od nalezení prvních kyjatek na rostlinách do žluté zralosti, fáze 83–85 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Mšice se na místě oklepou na světlou podložku (např. papír) a spočítají.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více jedinců kyjatek na jednu rostlinu hrachu.

První výskyt plísň hrachu (*Peronospora pisi*) pozorovali v okrese Olomouc (Lipňany) 13.6.

Napadení plísň hrachu se sleduje po vzejití (9–30 BBCH), od vytvoření prvního internodia do zelené zralosti (31–79 BBCH) a jednorázově v době dozrávání (71–81 BBCH) na 50 rostlinách, úponcích a palístech nebo luscích vybraných při úhlopříčném průchodu porostem.

Za škodlivé se považuje napadení 10 a více % rostlin po vzejití nebo úponků a palistů ve fázi 31–79 BBCH nebo 5 a více % lusků v době dozrávání.

OLEJNINY

Po srážkách se v porostech ozimých řepok ukazují zatím slabé výskyty houbových chorob na šešulích nebo na stoncích, a to šedé plísnovitosti brukvovitých, alternariové skvrnitosti řepky a fomového černání stonků řepky. V porostech máku dochází k odumírání rostlin primárně napadených plísni máku.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 67–79 BBCH, dokvétání až téměř veškeré šešule dosáhly druhově, resp. odrůdově specifické velikosti)

Střední výskyty larev bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*) zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves) a Olomouc (Loučany). Výskyty jsou většinou soustředěny na okraje pozemků.

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlomorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vylíhlé larvy, je neúčinné.

MÁK SETÝ (RF 35–40 BBCH, fáze růžice až stonkování a butonizace)

První výskyt **plísně máku (*Peronospora arborescens*)** zaznamenali 14.6. v okrese Opava (Kylešovice).

Pozorování plísně máku se provádí v období od začátku stonkování do začátku květu, fáze 40–52 BBCH. Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin.

Ošetří se porosty, kde je plísní máku napadeno 2 a více % rostlin.

Místy dochází k radikálnímu úbytku **mšice makové (*Aphis fabae*)** v porostech máku (např. Vratimov v okrese Ostrava), pravděpodobně v souvislosti s pravidelnými a místy vydatnými srážkami.

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

OKOPANINY

Porosty brambor jsou místy přemokřené, což komplikuje ochranu proti plísni bramboru. Mandelinka bramborová se vyskytuje ve všech stádiích, jen velmi lokálně až středně. V porostech cukrovky jsou nacházeny jen slabé výskyty mšice makové.

BRAMBOR (RF 31–71 BBCH, počátek prodlužovacího růstu až počátek nasazování bobulí)

Mikroskopicky ověřený výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** dosud nebyl v oblasti zaznamenán. První, ale neověřené příznaky byly pozorovány 6.6. v okrese Prostějov (Výšovice, Žešov) na porostech brambor u drobných pěstitelů.

Podmínky pro první ošetření citlivých odrůd v disponovaných polohách byly splněny pro lokality v okolí meteorologických stanic Kujavy, Mošnov, Ostrava-Poruba, Otice a Šumperk, pro citlivé a méně citlivé odrůdy v okolí stanic Javorník a Pusté Jakartice. Další ošetření se doporučuje v prodlouženém intervalu nebo až v době, kdy lze očekávat příchod vydatnějších srážek, pro okolí stanice Věrovany se doporučuje zkrácený interval ošetření.

Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu Státní rostlinolékařské správy na adrese <http://eagri.cz/public/web/srs/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

První výskyt larev **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** v okrese Prostějov (Držovice) byl pozorován 10.6. Střední výskyt imag zaznamenali v okrese Opava (Jamnice), střední výskyt vajíček je hlášený z okresu Přerov (Osek nad Bečvou).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

Silné zaplevelení **ježatkou kuří nohou (*Echinochloa crus-galli*)** se vyskytuje na herbicidy neošetřeném pozemku v okrese Opava (Otice).

CHMEL (RF 35–39 BBA, rostliny dosáhly 30–70 % výšky drátu)

Po přerušení postřiků pro deštivé počasí pokračuje chemická ochrana proti plísni chmele.

První výskyt **svilušky chmelové (*Tetranychus urticae*)** zaznamenali v okrese Přerov (Želatovice) 13.6.

Jednou týdně se zjišťuje napadení listů, květů nebo hlávek chmele.

Za škodlivý se považuje výskyt 10 a více svilušek na jeden list nebo napadení 10 a více % květů nebo hlávek. Ošetření se signalizuje při zjištění prvních skvrn po sání svilušek na spodních listech.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. Objevují se slabé nebo další pro jednotlivé okresy první výskyty strupovitosti na listech a také na plodech jabloní a hrušní a lokálně až střední výskyty mšic. Přílety sledovaných druhů motýlů do feromonových lapáků jsou většinou slabé, jen ojediněle střední nebo silné. Občas jsou hlášeny silné výskyty housenek bekyně zlatořítné v okrasných alejích.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 71–74 BBCH, velikost plodu do 10 až 40 mm)

Výskyt **padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*)** na náchylných odrůdách v okresech Olomouc (Olomouc) a Prostějov (Dětkovice) je lokálně střední, v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Opava (Hradec nad Moravicí) až silný.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

První výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** hlásili 10.6. z okresu Přerov (Lipník nad Bečvou). Infekci na plodech zaznamenali 12.6. v okrese Olomouc (Tršice). V okrese Jeseník (Javorník-Město) je výskyt lokálně střední.

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Střední výskyty **mšic (*Aphididae*)** zaznamenali v okresech Olomouc (Lipňany), Přerov (Tučín) a Šumperk (Mohelnice). Tyto výskyty jsou pozorovány většinou na neošetřovaných stromech u drobných pěstitelů.

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

V okrese Olomouc (Vilémov) zaznamenali odchylem samců **podkopníčka spirálového (*Leucoptera malifoliella*)** do feromonových lapáků střední výskyt.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí jednou týdně od 15. dubna do 15. září.

Škodlivý výskyt může nastat při náletu průměrně 3 a více samců na jeden feromonový lapák za jeden den. Letová vlna signalizuje pouze termín ošetření, pro indikaci ochrany je od druhé generace rozhodující počet min, který by neměl překročit 2 miny na list.

Silné výskyty samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** byly zaznamenány odchylem do feromonových lapáků v okrese Nový Jičín (Příbor, Štramberk), střední v okrese Bruntál (Krnov).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

První výskyty samců **obaleče zimolezového (*Adoxophyes orana*)** zaznamenali 7.6. odchylem do feromonových lapáků v okrese Karviná (Nový Bohumín) a Prostějov (Dětkovice).

Přílet samců obalečů se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se v případě potřeby provádí vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny.

Silný výskyt housenek a kukel **bekyně zlatořité (Euproctis chrysorrhoea)** byl pozorován v jabloňové aleji v okrese Opava (Velké Heraltice).
Za škodlivý se považuje výskyt 4 a více housenek v průměru na jeden letorost.

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 72–73 BBCH, velikost plodu do 20 mm až druhý opad plodů)

Ojedinelý střední výskyt **puchrovitosti slivoní (Taphrina pruni)** hlásí z okresu Jeseník (Javorník-Město).

Fungicidní ochrana se provádí preventivně v období od nalévání pupenů do počátku rašení. V menším rozsahu můžeme odstraňovat infikované plody a větve.

Střední výskyty **mšic (Aphididae)** zaznamenali v okresech Olomouc (Lipňany) a Šumperk (Mohelnice) na neošetřovaných stromech slivoní u drobných pěstitelů.

Napadení letorostů mšicemi se sleduje v období prvního opadu plodů po odkvětu až zbarvování plodů, fáze 71–81 BBCH (orientačně duben až červenec).

Ošetření se provede při napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

Přílety sledovaných druhů **obalečů (Tortricidae)** jsou v současné době vesměs slabé.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek